

Alkalmazott földtudományi modul

Bevezetés a hidrogeológiába

Kreditkód: gg1n1K34

Földtudomány BSc

3. szemeszterben

meghirdetett kurzus

10.TK. Mérések a hidrogeológiában

Előadó és az elektronikus tananyag összeállítója:

Mádlné Dr. Szőnyi Judit

egyetemi docens

társelőadó: Zsemle Ferenc tanársegéd

10.EA. Mérések a hidrogeológiában

10.1. Milyen célból mérünk, mire használjuk eredményeinket ?

10.2. Hidrológiai módszerek

10.2.1. Csapadékmérés

10.2.2. Evapotranspiráció meghatározása

10.2.3. Lefolyás meghatározása

10.3. A vízkémiai elemzések célja és eredményeinek bemutatása

10.3 1. A vízkémiai elemzés célja

10.3 2. TDS és SC, töltésegyensúly hibája

10.3.3. Piper-diagram

10.3 4. Stiff-diagram

10.3 5. Magyarországon elterjedt ábrázolások

10.3 6. Víz típusok

Módszerek és technikák alkalmazásának célja:

- felszín alatti vízkutatás, kiaknázás (ivóvíz, termálvíz, geotermikus energia hasznosítás)
- mérnökgeológiai problémák megoldása (pl. lejtőállékonyság, mélyalapozás)
- környezetvédelmi, környezeti rehabilitációs célok (felszín alatti vizeket ért szennyezések, felmérése, elhárítása)
- erdő- és mezőgazdasági célok (fafajok telepítése, agrár környezetvédelem, szikesedési problémák kezelése, területhasználat tervezés)
- ásványkutatás (pl. petroleum hydrogeology).

A **hidrogeológiai mérési módszerek ismeretére** problémamegoldó **szakértőként**, vagy **döntéshozóként** lehet szükség.

Vázlatos kép a komplex módszertanról (+ további tanulmányok):

- *hidrológiai módszerek* (+ meteorológia, hidrológia)
- *geofizikai módszerek* (+ geofizika)
- *geológiai módszerek* (+ geológia)
- *hidrogeológiai módszerek* (+ kúthidraulika, vízkémia, geokémia)
- numerikus szimulációs módszerek
- matematikai statisztikai módszerek

10.EA. Mérések a hidrogeológiában

10.1. Milyen célból mérünk, mire használjuk eredményeinket ?

10.2. Hidrológiai módszerek

10.2.1. Csapadékmérés

10.2.2. Evapotranspiráció meghatározása

10.2.3. Lefolyás meghatározása

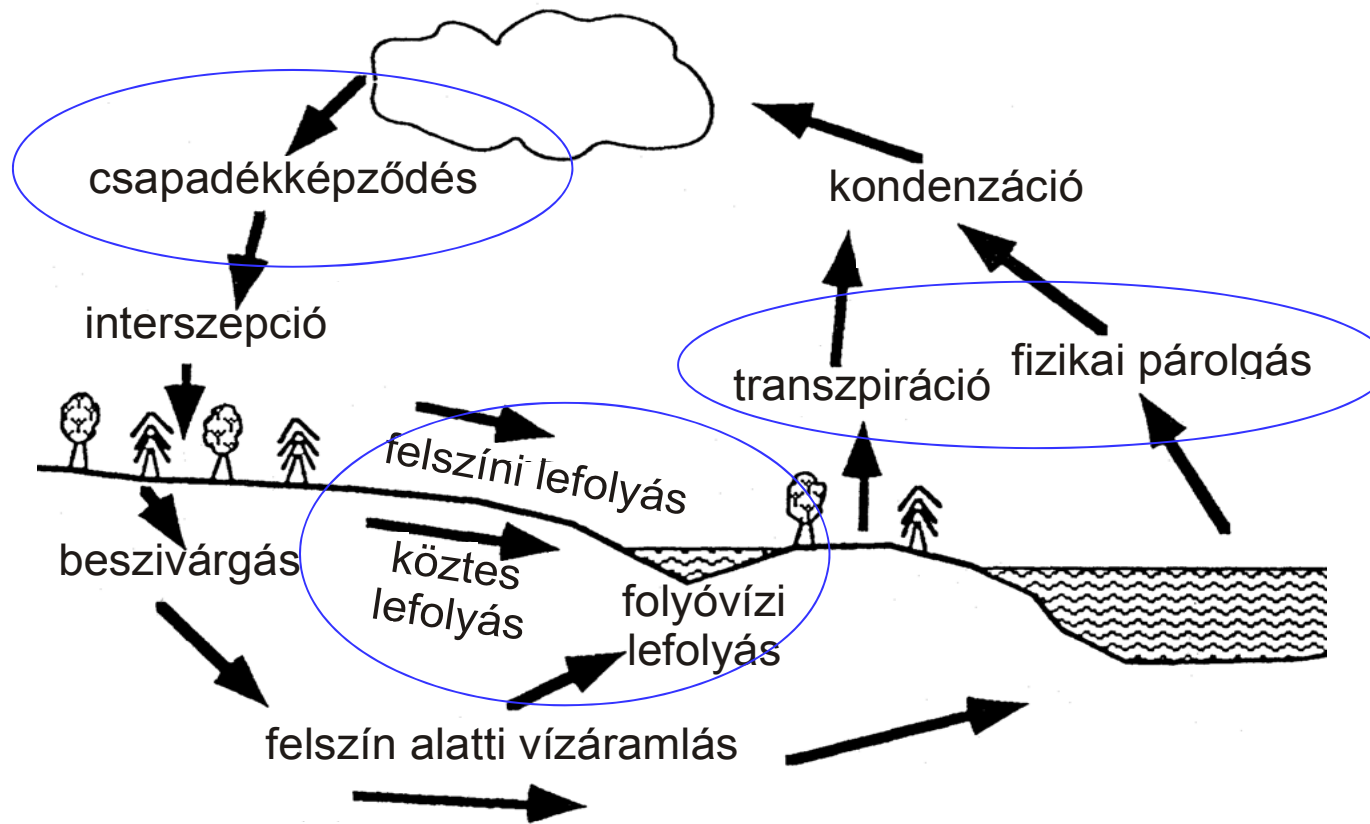
Geohidrológia - a hidrológiai egyenlet alkalmazásán alapul

- Geohidrológia tárgya: a hidrológiai ciklus földfelszín feletti és alatti elemei közötti kapcsolatok kutatása.
- A hidrológiai/víz mérleg egyenlet: a hidrológiai ciklus értékelésének kvantitatív jelentést biztosít a tömegmegmaradás elve alapján (adott térrészre, adott időtartamra)

$$BE = KI \pm \Delta S$$

- Cél: ismerkedjünk meg a víz mérleg egyenletben szereplő főbb vízmennyiségek (*csapadék*, *evapotranszspiráció*, *lefolyás*) meghatározási módjával

A vízkörforgalom méréssel értékelt folyamatai

10.EA. Mérések a hidrogeológiában

10.1. Milyen célból mérünk, mire használjuk eredményeinket ?

10.2. Hidrológiai módszerek

10.2.1. Csapadékmérés

10.2.2. Evapotranspiráció meghatározása

10.2.3. Lefolyás meghatározása

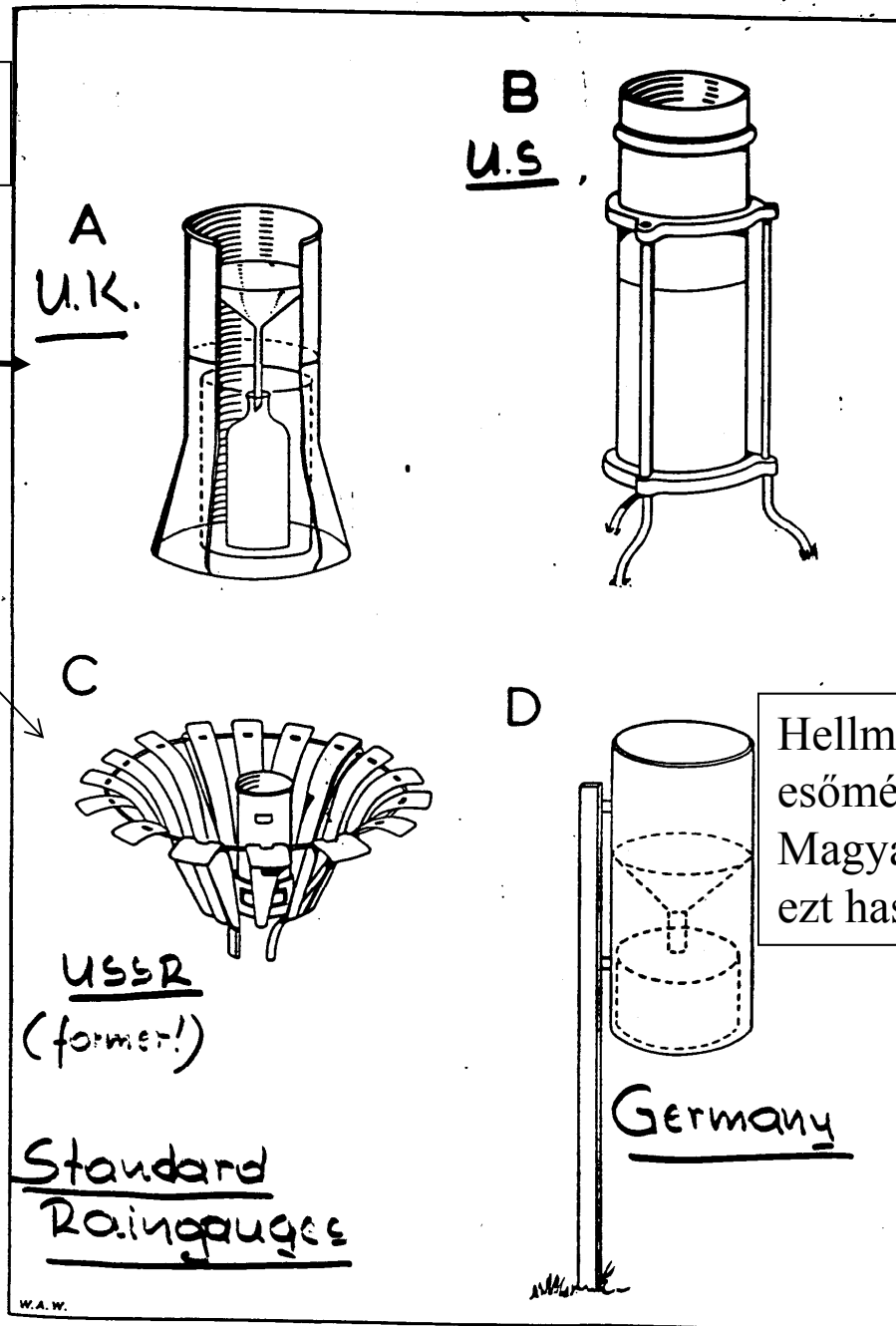

Csapadékmérés

Ombrométer: standard csapadékmérő edények

Ombrográf: tömegmérés elvén működő, csapadékhullás:
- kezdete, vége, mennyisége
- intenzitása leolvasható

Totalizátor: lakatlan területeken hosszú időtartam alatt lehullott csapadék összegyűjtése
gond: fagyás (NaCl), párolgás (paraffin)

Hellman-féle esőmérő
Magyarországon is ezt használjuk

Fig. 2.10. Four types of standard rain gauge: (A) British Meteorological Office, (B) US Weather Bureau, (C) USSR Tretyakov gauge, and (D) German Hellman gauge. (From an original diagram by J. C. Rodda in R. J. Chorley (Ed.), *Water, Earth and Man*, Methuen, London, 1969.)

Hómérés

- a hó felhalmozódása a felszínen fontos hidrológiai tényező
- magashegységi területeken: az olvadó hóból származó lefolyás a felszín alá szivároghat, a források alakjában felszínre jutva → a közüzemi vízellátás, öntözés és energiatermelés forrása.
- nagyvastagságú felhalmozódása és gyors elolvadása árvízveszélyt okozhat

Hómérés: tél folyamán periodikusan, vastagság és víztartalom méréseket jelentenek → kiszűrő mintavétel

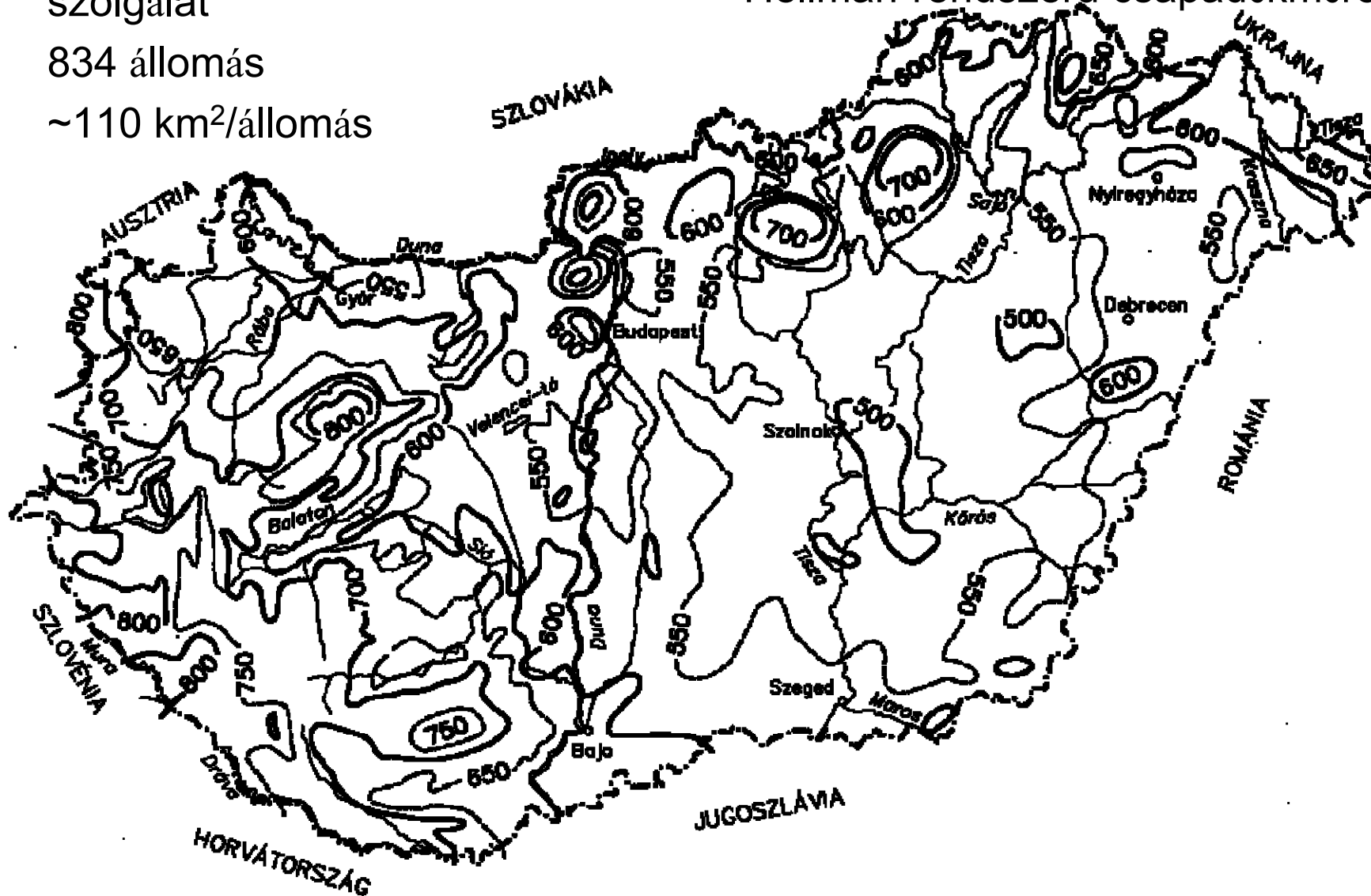
Értékelés:

- a szilárd csapadék a vizsgálati időpont előtt, a negatív napi középhőmérsékletű időszak folyamán lehullott csapadék vízértéke
- a hóolvadásnál a csapadék időtartamát a hó elolvadásának időtartama helyettesíti

A sokévi átlagos csapadék (**500-800mm**)
eloszlása mm-ben (Stelczer, 2000)

- Országos Meteorológiai
szolgálat
- 834 állomás
- ~110 km²/állomás

- Ombrométerek és ombrográfok
- Hellman-rendszerű csapadékmérő

10.EA. Mérések a hidrogeológiában

10.1. Milyen célból mérünk, mire használjuk eredményeinket ?

10.2. Hidrológiai módszerek

10.2.1. Csapadékmérés

10.2.2. Evapotranspiráció meghatározása

10.2.3. Lefolyás meghatározása

Evapotranszspiráció meghatározása

potenciális evapotranszspiráció (Thorntwait): talajnedvesség korlátozása nélkül adott klímán előforduló maximális ET

aktuális evapotranszspiráció: a tényleges talajnedvesség viszonyok mellett adott klímán előforduló maximális ET

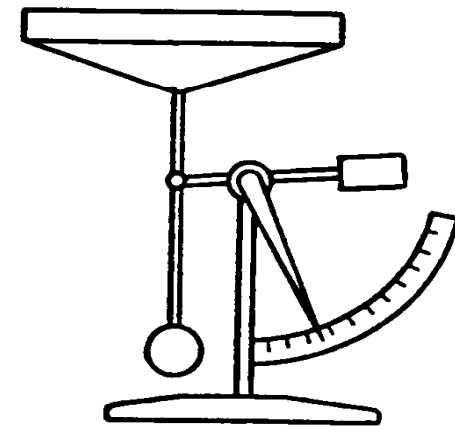
A vízmérleg legpontatlanabban meghatározható komponense.

Tárgyalt módszerek:

- Vízfelület párolgása mérőedényben → szabad vízfelület párolgása
- Liziméteres vizsgálatok → talajfelszín evapotranspirációja

Vízfelület párolgása mérőedényben → szabad vízfelület párolgása
azaz potenciális ET

párolgató edény:
- elhelyezés szellős árnyékoló
házikóban
- felszín felett 2 m-rel
nem természetes → vitatott
eredmények

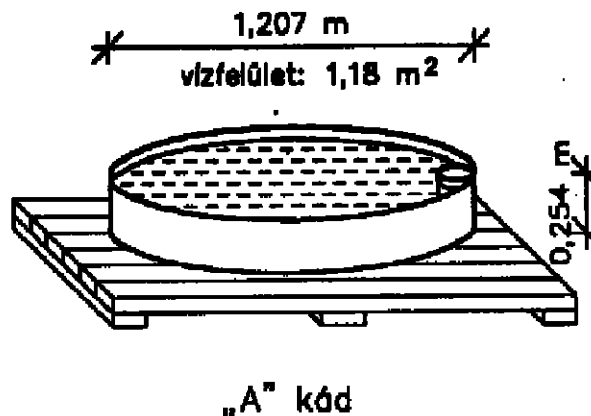
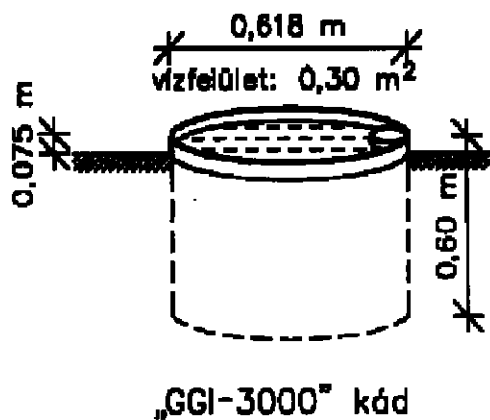
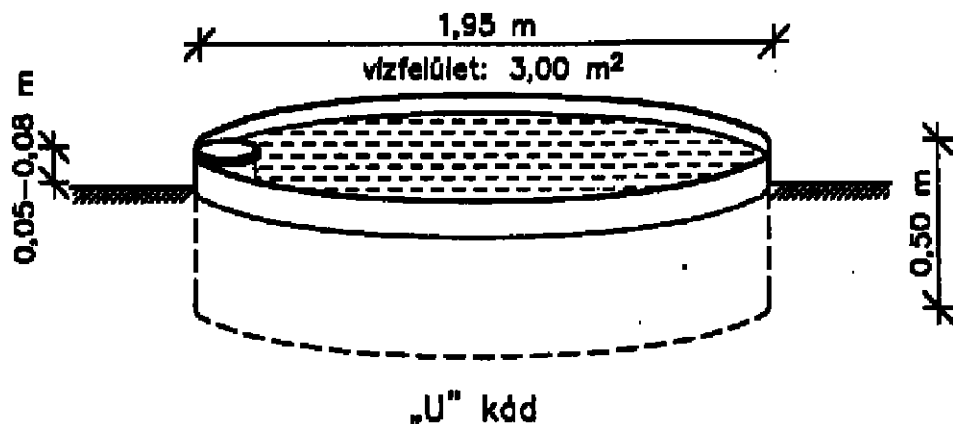
**A WILDE-féle
párolgásmérő elvi vázlata**

(Juhász, 2002)

Párolgató kádak talajba süllyesztve, szárazföldi vízfelület párolgás azaz potenciális ET meghatározása

A Meteorológiai Világszervezet (WMO) által ajánlott tartályok: (összehasonlítható eredmények érdekében)

- párolgásmérő kádak

Elhelyezés:
-szabadban -
talajfelszínre helyezve,
talajba süllyesztve,
vízfelszínen úszva
- meteorológiai
állomások mellé,
közelébe eredményeik
kielégítőbbek

Kádészlelések
Magyarországon:
-ápr.1.-okt.31. között

(Stelczer, 2000)

Liziméteres vizsgálatok → talajfelszín evapotranspirációja

P=precipitation/csapadék

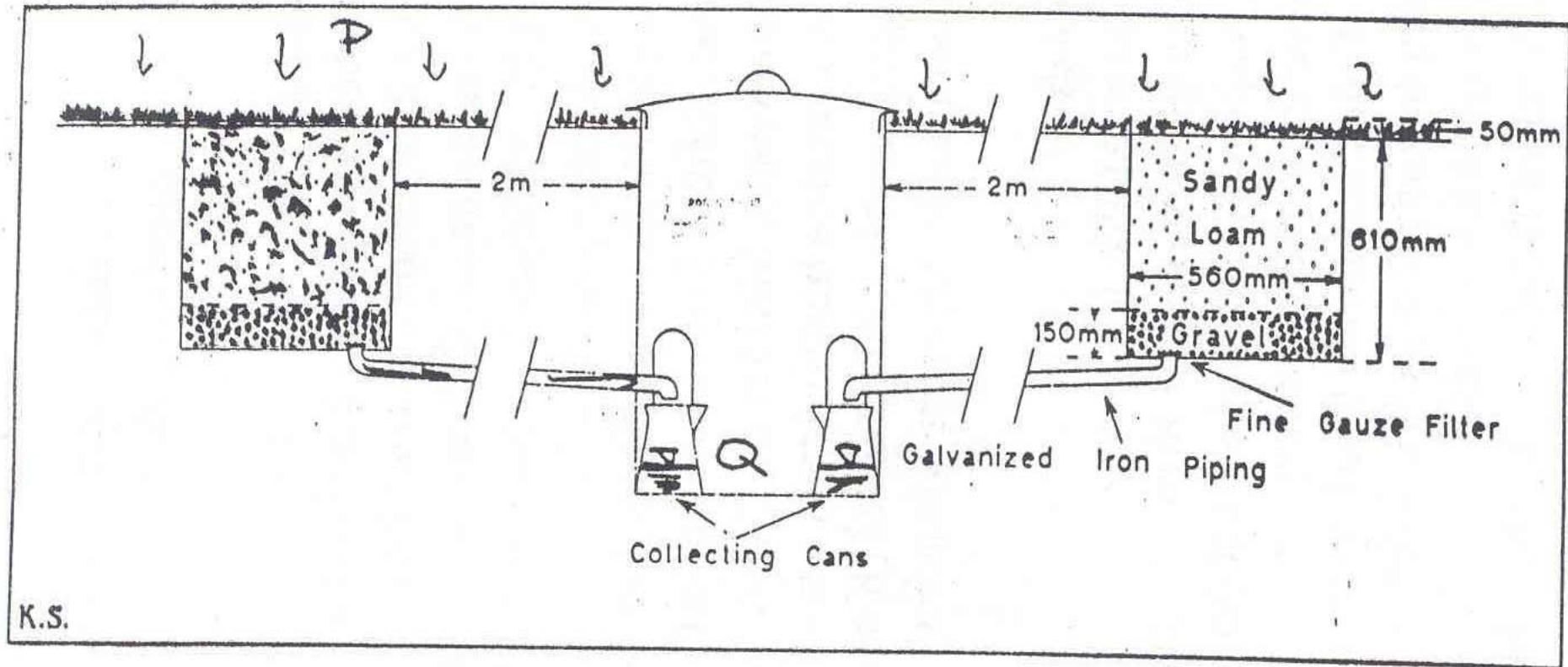

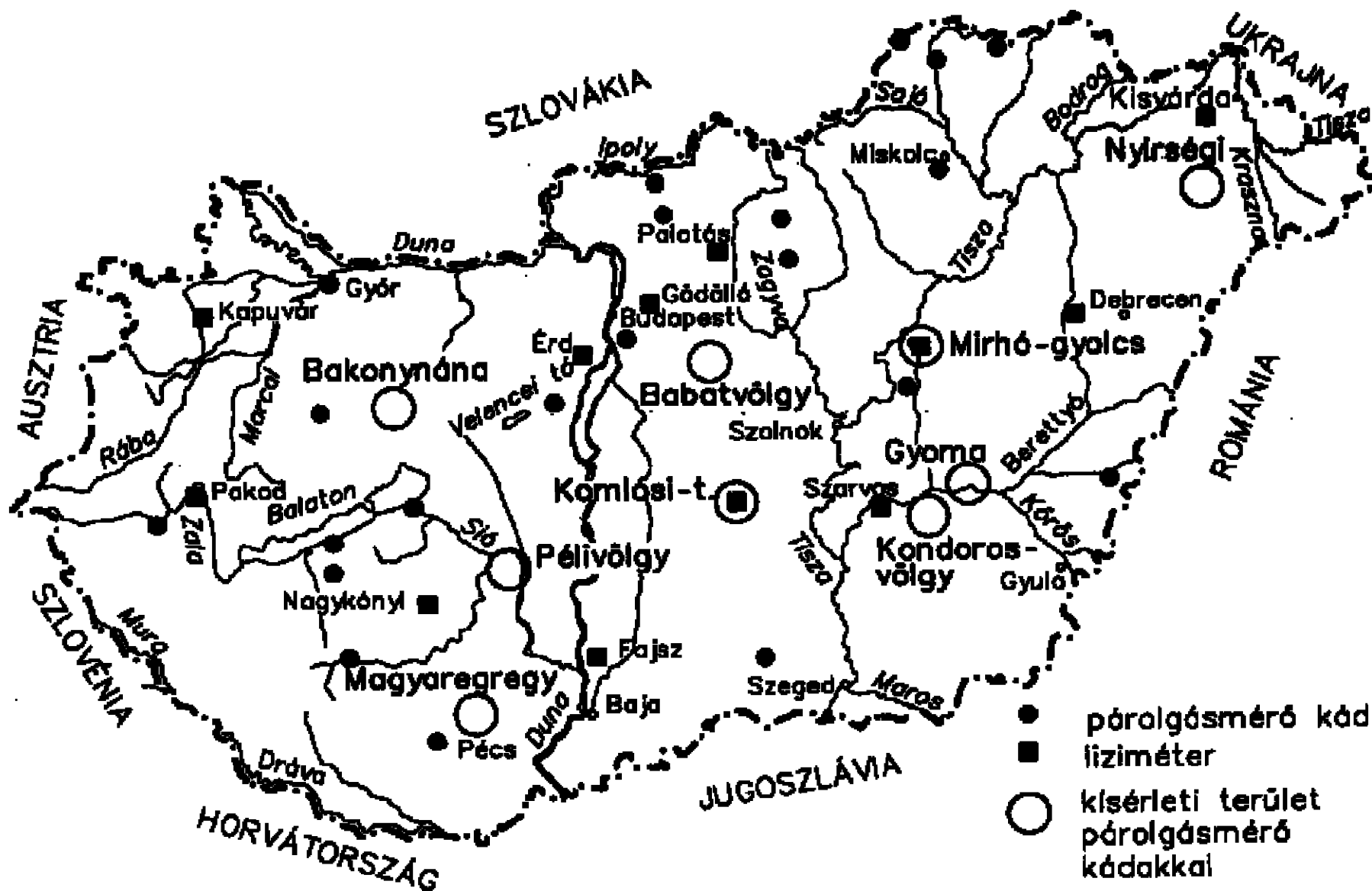
Fig. 5.3. Diagram of an evapotranspirometer showing two soil tanks; a third soil tank ensures a greater degree of reliability.

Also: Lysimeter or drain gauge

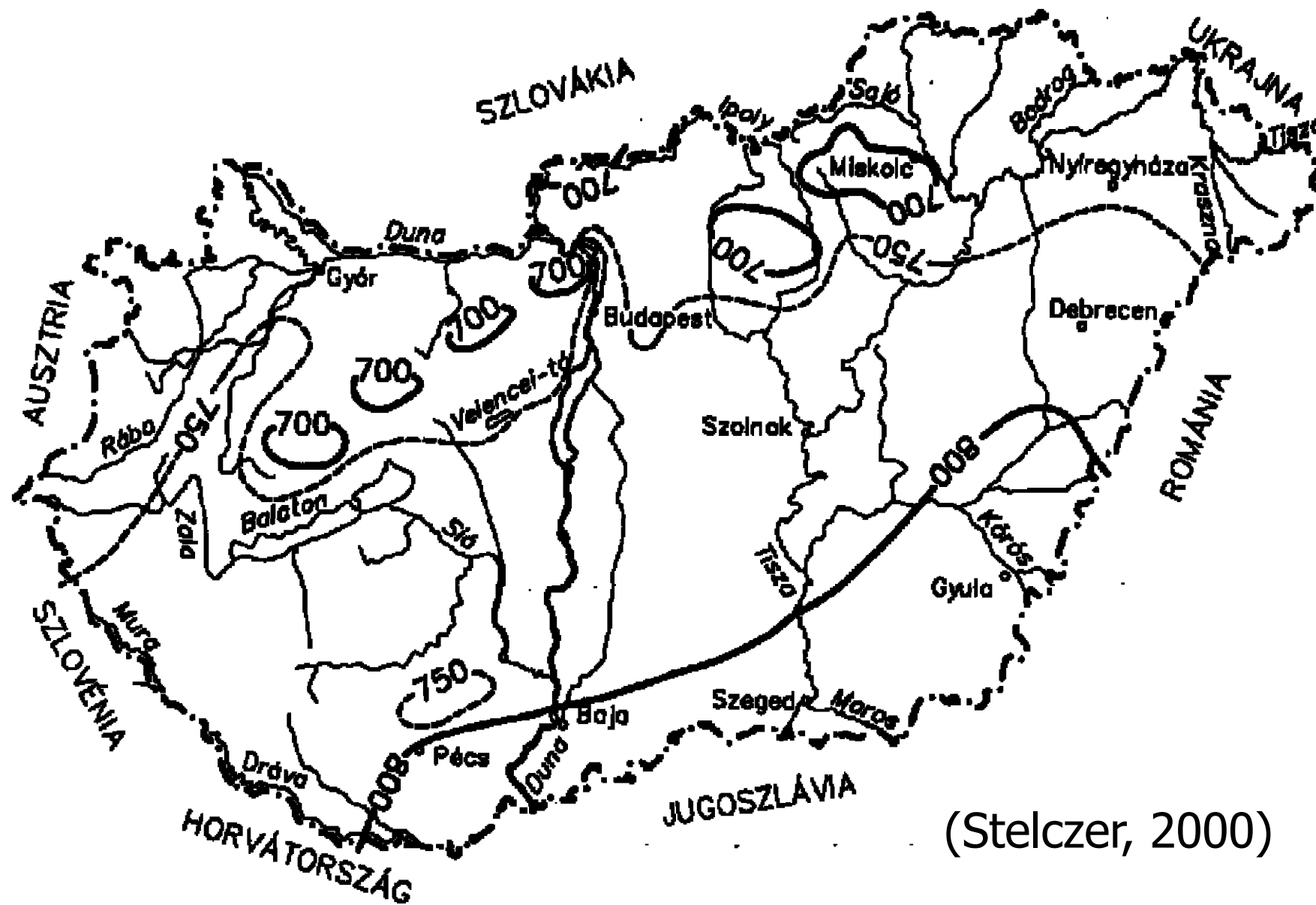
$$ET = P - Q$$

Liziméterhálózat Magyarországon (Stelczer, 2000)

A lehetséges evapotranszpiráció sokévi átlagértékei Magyarországon (Stelczer, 2000): átlag 700 mm körüli max. 900 mm

(Stelczer, 2000)

10.EA. Mérések a hidrogeológiában

10.1. Milyen célból mérünk, mire használjuk eredményeinket ?

10.2. Hidrológiai módszerek

10.2.1. Csapadékmérés

10.2.2. Evapotranspiráció meghatározása

10.2.3. Lefolyás meghatározása

Lefolyás: szárazföldi, köztes, folyóvízi (felszín alatti vízáramlás)

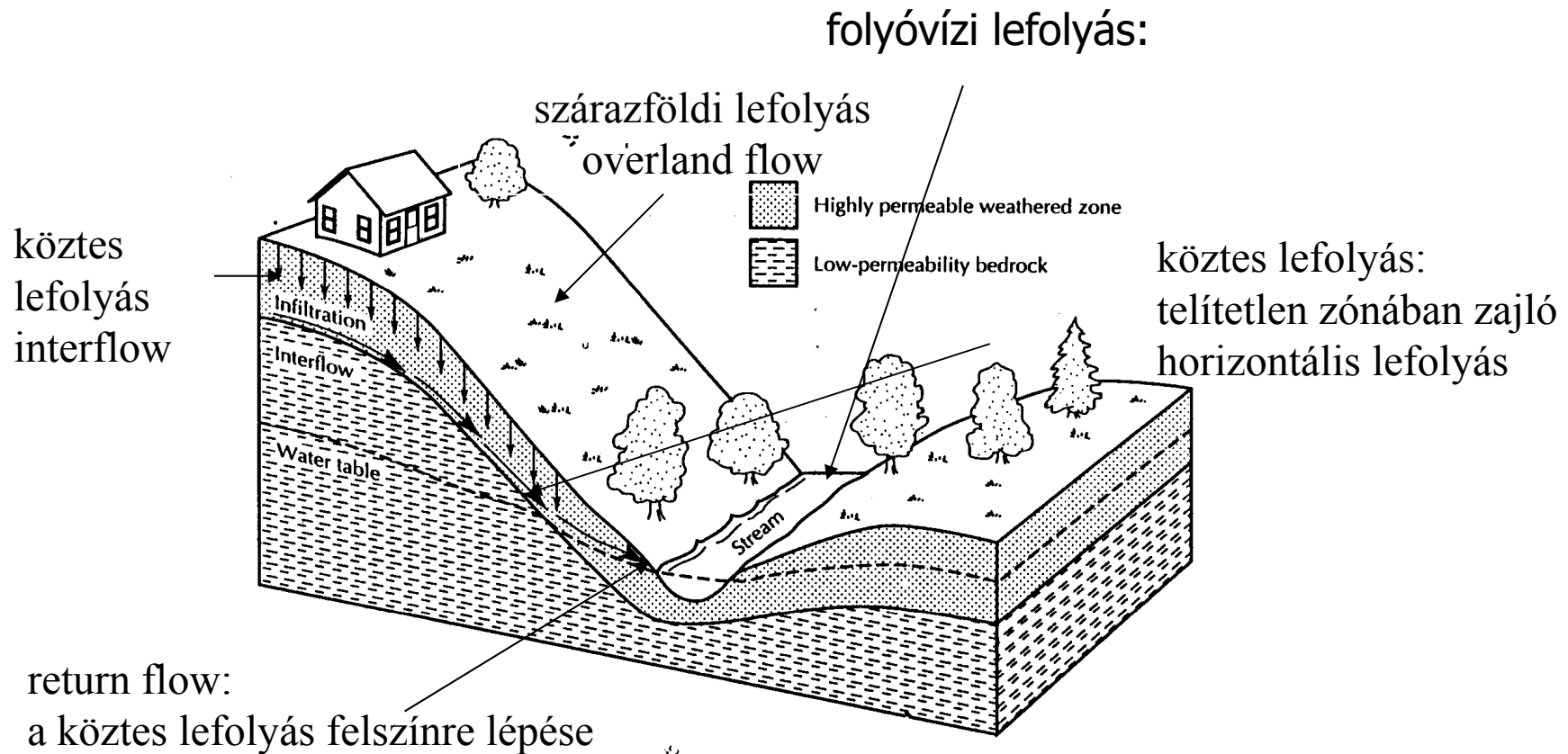

FIGURE 3.4 Interflow developing where a highly permeable but thin layer of weathered rock overlies a bedrock unit of lower permeability.

(Fetter, 1994)

Vízhozammérés folyókon

A folyó vagy a patak vízhozama az a víztérfogat, amely egységnyi idő alatt átáramlik a meder adott szelvényén, az áramlási keresztmetszet és a vízáramlás sebességének a szorzata.

A vízhozammérő szelvények sűrűsége a vízfolyás mentén

- egyenlő arányban kell megosztani kis és nagy vízfolyások között
- topográfiai és éghajlati viszonyok figyelembe vétele szelvény kijelölésekor
- valamennyi magassági övezetet képviseljenek
- vízfolyás hidrológia jellegének megváltozásakor
- országhatár metszésekor

A vízhozammérés gyakorisága

- a vízhozam évszakos sajátosságaitól, változékonyságától
- árvizek idején napi rendkívüli mérések végzése
- WMO ajánlás (1974): évente legalább 10 mérés állomásomként

A vízhozammérési módszerek:

1. *vízsebesség mérésén alapuló*
2. *híguláson alapuló*
3. *műtárgy segítségével*

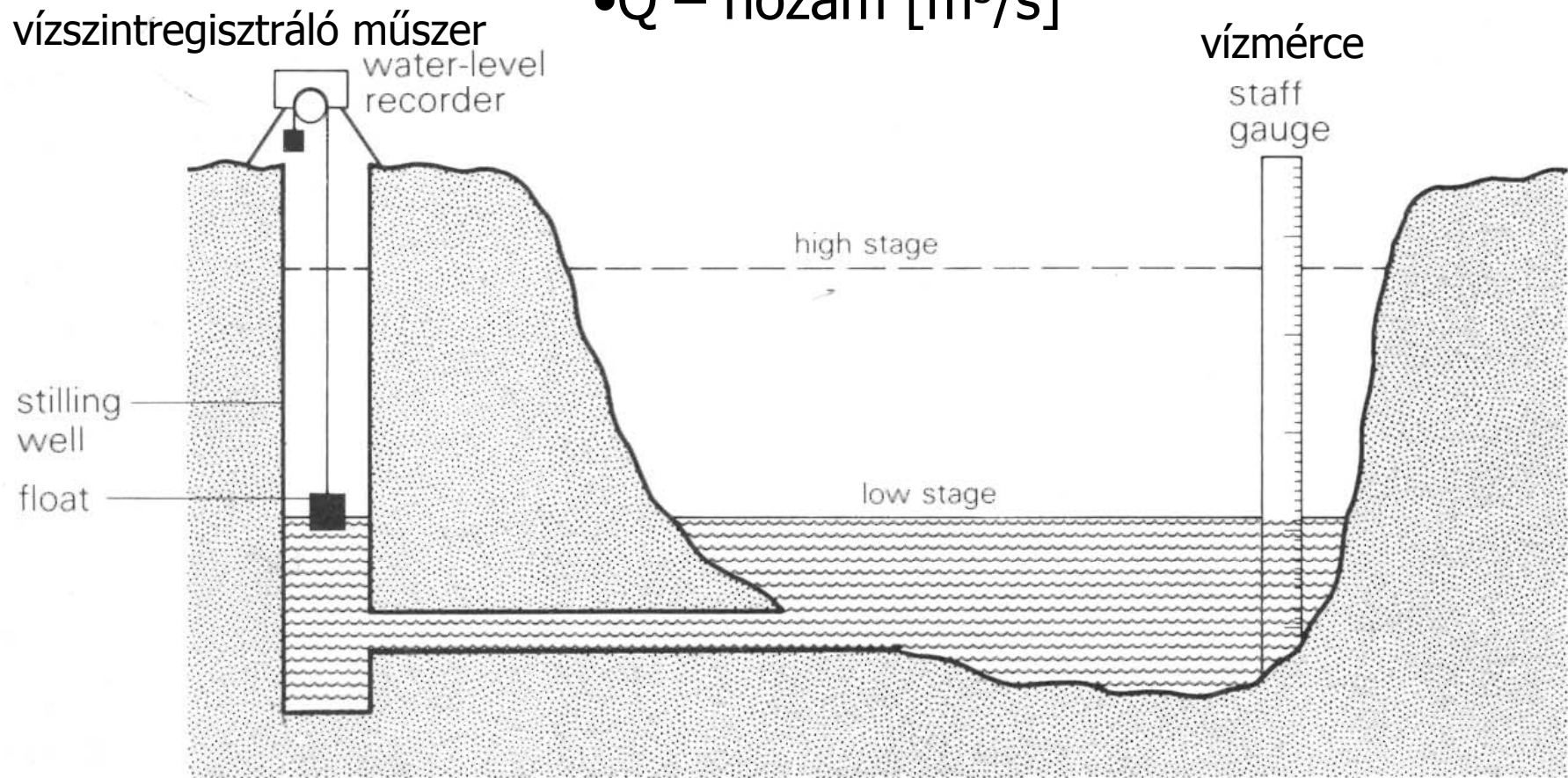
A vízhozammérési szelvények kijelölése

- a szelvény közvetlen közelében állandó vízmérce legyen
- a szelvényben a mederváltozás a lehető legkisebb legyen
- a vízfolyás egyenes szakaszán létesüljön (így a keresztshelvényre a sebességvektorok merőlegesek)
- szabályos mederalak

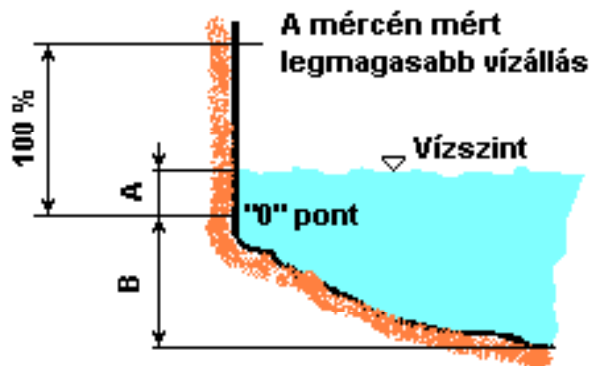
Folyó vagy patak vízhozamának meghatározása vízhozammérési keresztszelvény mentén

$$Q = A * v$$

- A – nedvesített keresztmetszet [m²]
- v – a vízáramlás sebessége [m/s]
- Q – hozam [m³/s]

Egy vízfolyam keresztszelvénye egy vízhozam-mérőállomásnál, Price (1985)

A: A vízmércén mért vízállás

B: A "0" pont alatti vízmélység a vízmérce mederszevényében

A vízmérce „0” pontját az eddig mért legkisebb vízálláshoz illesztve határozzák meg. A vízállást ehhez viszonyítva centiméterben adják meg. A „0” pont alatti vízállások negatív előjelűek. Az adott vízmérce „0,,pontját tengerszint feletti magasság értékével is rögzítik.

Mederkitöltési tényező:

a vízmércén mért legnagyobb vízállás mederkitöltési tényezője 100%. A legkisebb mért vízszinthez tartozik a 0%.

A vízállások a mederkitöltési tényező függvényében:

- 0 – 20% igen alacsony
- 21 – 40% alacsony
- 41 – 60% közepes
- 61 – 80% magas
- 81 – 100% igen magas

Vízmérce az Ilmen (Thüringia)

Vízmérce a Lánchíd budai pillérének lábán

$$Q_{isz} = v_{isz} A_{isz}$$

Q_{isz} = az "i." szelvényen átáramló víz mennyisége (m^3s^{-1})

v_{isz} = szelvénymenti középsebesség (ms^{-1})

$$A_{isz} = d_{isz} l_{isz}$$

d_{isz} = a szelvénymenti átlagmélység (m)

l_{isz} = a szelvényszakasz hossza (m)

A_{isz} = a szelvény területe (m^2)

A szelvénymenti középsebességet (v_{isz}) és a szelvénymenti átlagmélységet (d_{isz})

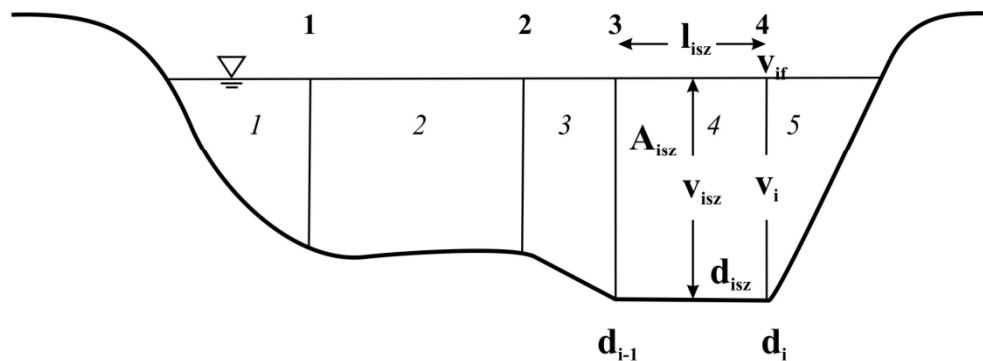
a szelvényt határoló függélyek középsebességének (v_i) ill. mélységének (d_i) átlagolásával kapjuk.

A szelvénymenti vízhozamok (Q_{isz}) összegzésével kapjuk meg a teljes vízhozamot

$$Q = \sum Q_{isz}$$

Q = a keresztstelvényen átáramló teljes vízhozam (m^3s^{-1})

n = a függélyekkel elválasztott szelvények száma

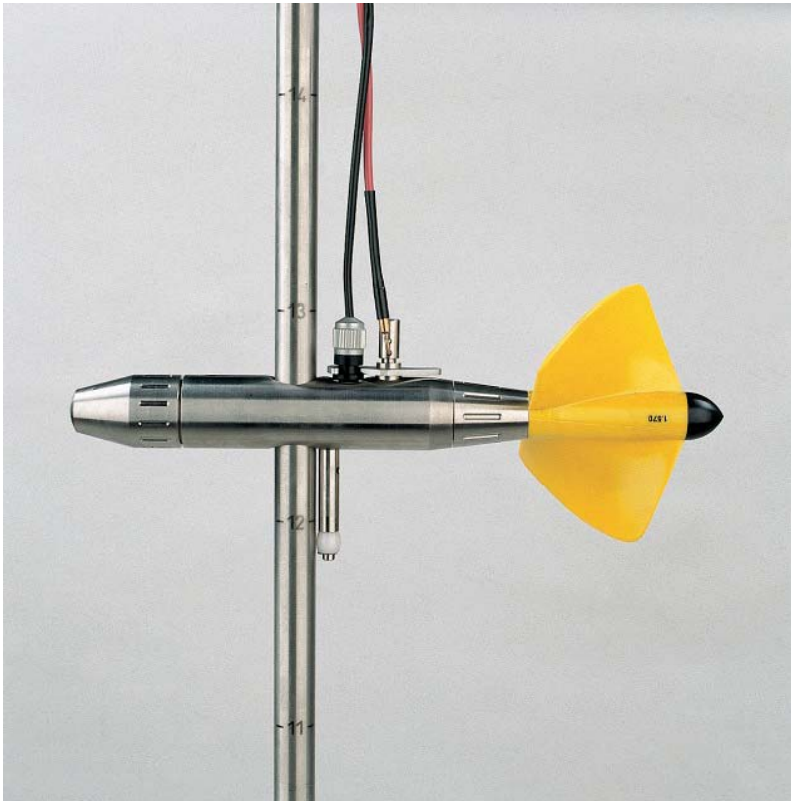
Jelmagyarázat: 3 – függély sorszám, 2 – szelvény sorszám, v_{if} – függélyre vonatkozó felszíni vízsebesség, v_i – függély középsebessége, d_i – függély mélysége, l_{isz} – szelvényszakasz hossza, d_{isz} – szelvénymenti átlagmélység, v_{isz} – szelvénymenti középsebesség, A_{isz} – szelvény területe

(Mádlné Szőnyi és Zsemle, 2007)

7. ábra: Vízfolyás keresztstelvény mérési függélyei a konkrét mérési feladatnál használt paraméterekke kiegészítve

Vízáramlás sebességének mérése

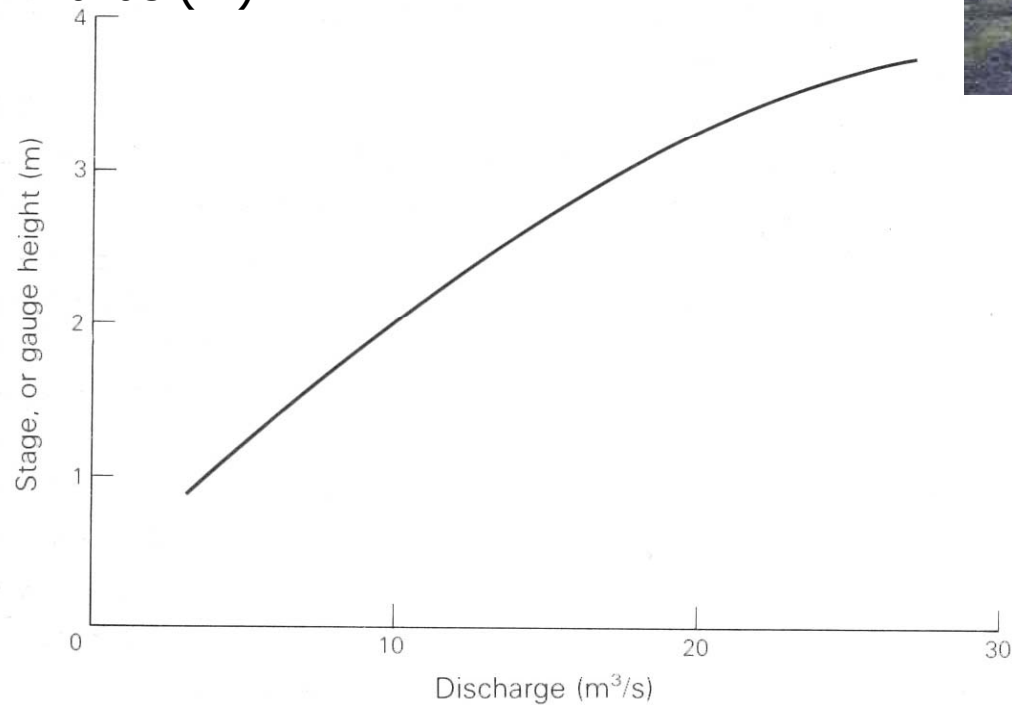
- vízen úszó tárgy
- forgóműves sebesség mérő**
- ultrahangos sebesség mérő

A vízállás és vízhozam ismerete a vízgazdálkodási foglalkozó szakembereknek fontos a vízhozam előre jelzés tekintetében: áradások előre jelzése, hajózási lehetőségek.

Vízállás (m)

Vízhozammérő-állomás

<http://www.environment-eferrer=/regions/anglian/1274735/314098/>

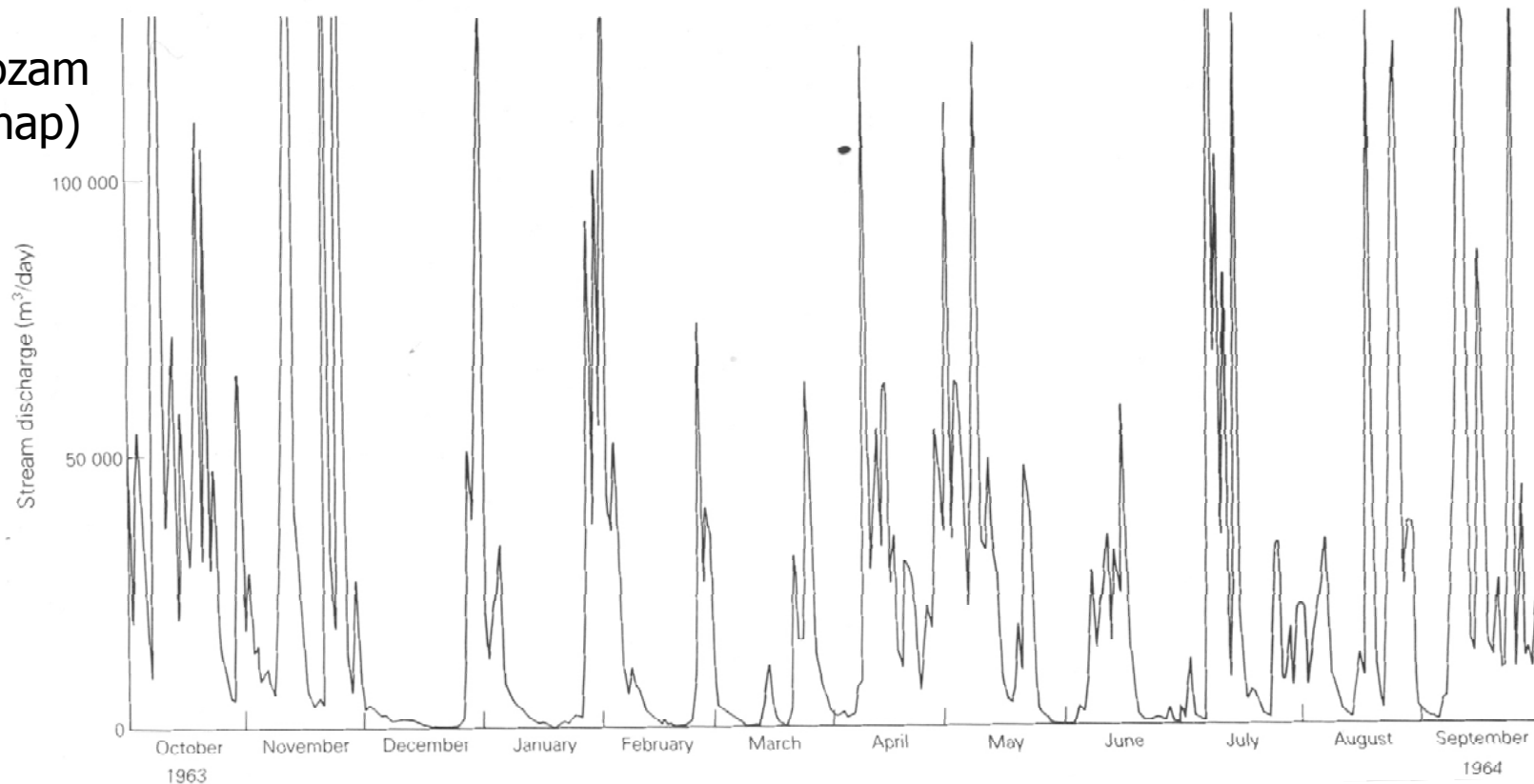
Vízhozam-vízállás görbe, Price (1985)

Vízhozam (m³/s)

Vízhozam görbe/vízhozam hidrográf : $Q(t)$

- A vízállás egyszerűbben mérhető, mint a vízáramlás sebessége.
- Az egyes vízhozam-mérőállomásokon közvetlen összefüggés állítható elő a vízállás és a vízhozam között. Ezt az összefüggést felhasználva csak a vízállás mérésével a vízhozam értéket megkapjuk.

Vízhozam
(m^3/nap)

Vízhozam idősor $Q(t)$ Price (1985)

Idő (nap)

Vízhozammérés műtárggyal

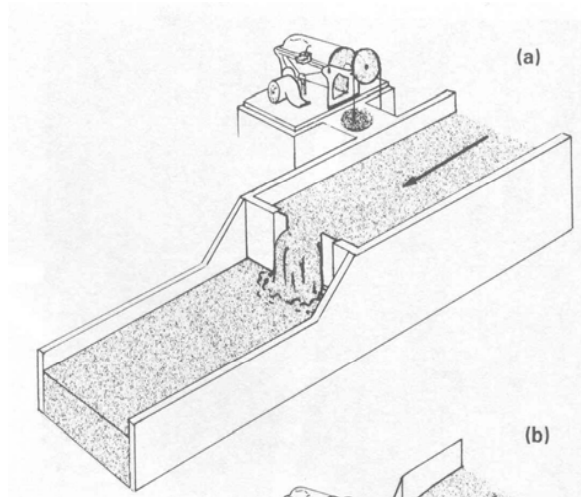
Módjai:

- mérőzsilip, mérőbukó (ismert keresztmetszelen)
- a vízszintmérés és az ismert keresztmetszetre vonatkozó összefüggés alapján a vízhozam kiszámítható

Fellépő problémák:

- költségesek
- ha a vízhozam szélsőséges értékek között változik, több műtárgyat kell beépíteni
- csak a vízfolyás szabályozásával létesíthetők
- üzembe helyezés után hitelesítő méréseket kell végrehajtani
- a műtárgy kimosódása

Vízhozammérés műtárggyal

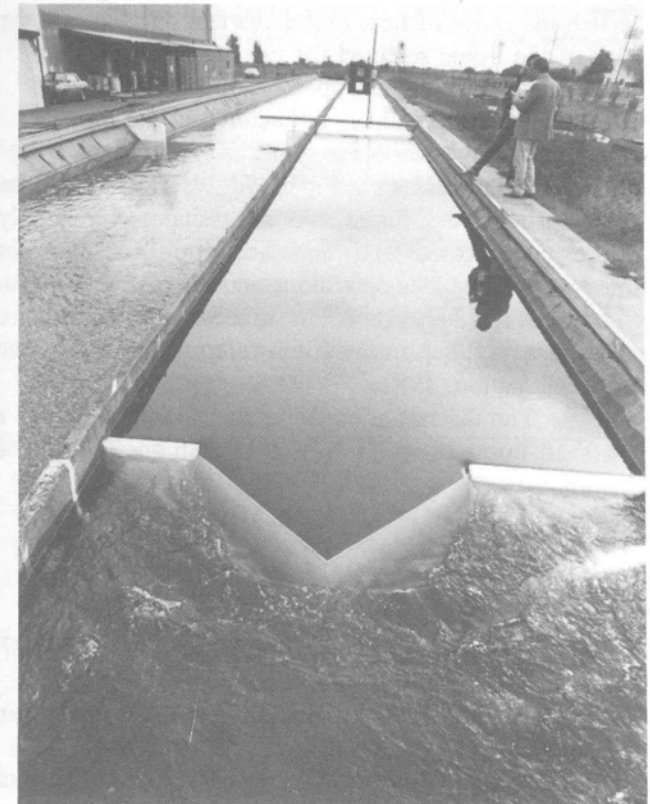
Watson et al., 1995)

mérőzsilip,
(Watson et al., 1995)

zsilip a Meuse-on
(Franciaország)

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/7/72/Revin_Meuse_weir_20041230-_024.jpg

Teljes folyóvízi lefolyás és komponensei (alaphozam, csapadék, köztes lefolyás, szárazföldi lefolyás)

Teljes folyóvízi lefolyás (streamflow) komponensei:

- Overland flow-szárazföldi lef.
- Baseflow-folyóvízi alaphozam
- Interflow-köztes lefolyás
- Direkt csapadék

Ha nincs csapadék → nincs overland flow, interflow

→ Kizárólag a felszín alatti vízáramlás táplálja a folyót, ez a baseflow

→ Exponenciális csökkenés a görbében
függ: topográfia (grad h), megcsapolás, talaj (K)

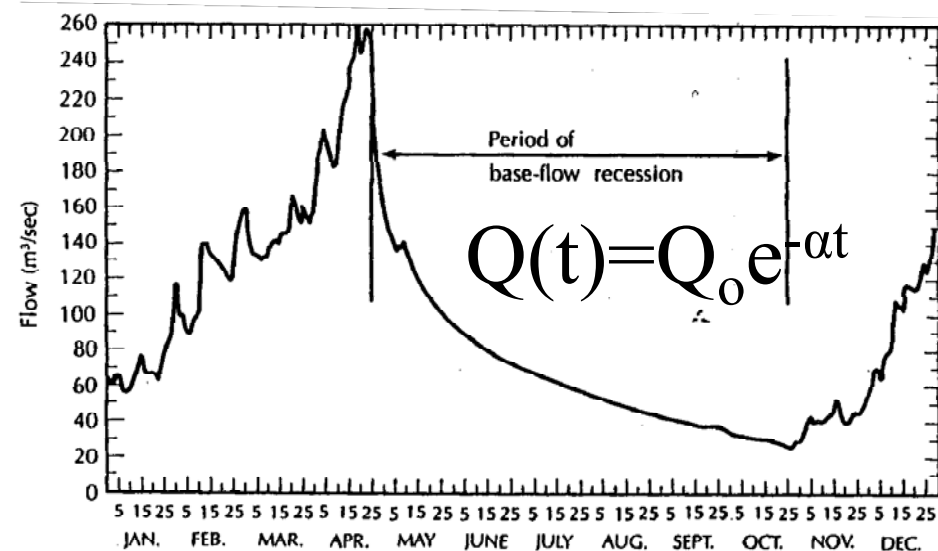

FIGURE 3.6 Typical annual hydrograph for a river with a long dry summer season: Lualaba River, Central Africa. Source: C. O. Wisler & E. F. Brater, eds., *Hydrology*, 2nd ed. (New York: John Wiley, 1959). Used with permission.

α – medence tulajdonságaitól függő tényező

Q_0 – a hozam a csökkenés kezdeti pillanatában

t – a recesszió kezdete óta eltelt idő

Q – a hozam „ t ”-ben

$$D=A^{0,2}$$

A-a vízgyűjtő terület nagysága mérföld²

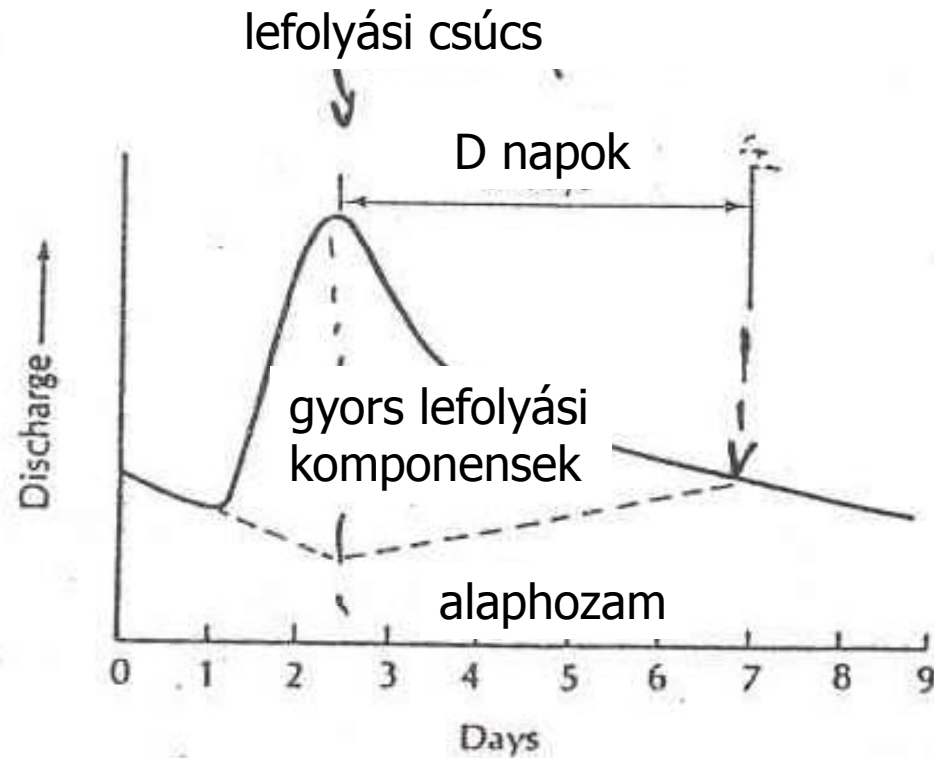

FIGURE 3.9 Hydrograph separation into overland-flow component and baseflow for a stream receiving Horton overland flow.

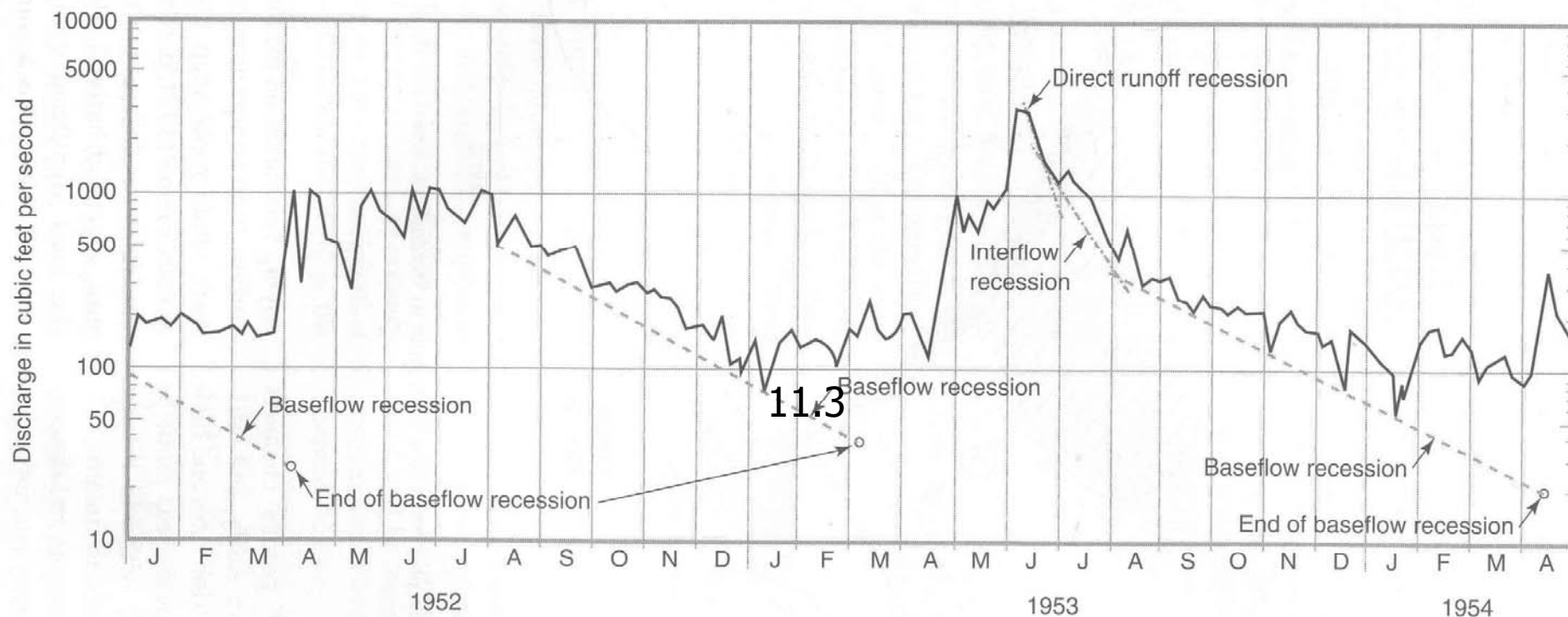
Price (1985)

Folyó vízhozamgörbéjének felbontása (gyors lefolyási és alaphozam) komponensekre

Folyó vízhozamgörbe elemzés

Alaphozam komponensei:

- felszín alatti víz hozzáfolyása

Gyors lefolyás (quickflow)
komponensei:

- gyors köztes áramlás
- szárazföldi lefolyás
- közvetlenül a folyómederbe hulló csapadék

(Deming, 2002)

10.3.1.A vízkémiai elemzés célja

Vízkémiai elemzés segítségével lehet következtetni:

- a víz eredetére,
- a bezáró közetre,
- a megettett felszín alatti vízáramlási pályára
- a vizet ért különböző szennyezőkre, a szennyezők eredetére.

10.EA. Mérések a hidrogeológiában

10.1. Milyen célból mérünk, mire használjuk eredményeinket ?

10.2. Hidrológiai módszerek

10.2.1. Csapadékmérés

10.2.2. Evapotranspiráció meghatározása

10.2.3. Lefolyás meghatározása

10.3. A vízkémiai elemzések célja és eredményeinek bemutatása

10.3 1. A vízkémiai elemzés célja

10.3 2. TDS és SC, töltésegyensúly hibája

10.3.3. Piper-diagram

10.3 4. Stiff-diagram

10.3 5. Magyarországon elterjedt ábrázolások

10.3 6. Víz típusok

Összes oldott anyag és fajlagos vezetőképesség

Összes oldott anyag (TDS- total dissolved solid)

Fajlagos vezetőképesség (SC- specific conductivity)

- Összes oldott anyag: a víz bepárlása után maradt összes szárazanyag mennyisége.
Osztályozás:
  - TDS<1000mg/l **édes víz** (iható)
  - 1000<TDS<20 000mg/l **csökkent sós víz**
  - 20000mg/l<TDS **sós víz**
- A víz fajlagos vezetőképessége (SC): a vízben oldott ionokkal arányos. Minél magasabb a víz TDS értéke annál jobb a víz fajlagos vezetőképessége. A fajlagos vezetőképességet $\mu\text{S}/\text{cm}$ -ben mérjük. (mikroSiemens/cm)
  - Esővíz 100 $\mu\text{S}/\text{cm}$
  - Szennyezett víz 2-3000 $\mu\text{S}/\text{cm}$
- Összefüggés a TDS és az SC között
TDS=0,75*SC (Freeze and Cherry, 1979)
A 0,75-ös konstans területenként módosulhat

A mérések, elemzések ellenőrzésére: a töltésegyensúly hibájának meghatározása adott mintán

komponens	töltés	moláris tömege (g/mol)	minta koncentrációja (mg/l)	meq/l
K ⁺	1,000	39,100	39,000	0,997
Na ⁺	1,000	22,980	26,000	1,131
Ca ²⁺	2,000	40,100	80,000	3,990
Mg ²⁺	2,000	24,300	24,000	1,975
Fe ²⁺ és Fe ³	2,000	55,840	5,000	0,179
össz. kation				8,273
HCO ₃ ⁻	1,000	60,980	366,000	6,002
Cl ⁻	1,000	35,450	5,000	0,141
SO ₄ ²⁻	2,000	96,020	48,000	1,000
NO ₃ ⁻	1,000	61,970	62,000	1,000
HPO ₄ ²⁻	2,000	95,930	1,000	0,021
H ₂ PO ₄ ⁻	1,000	96,930	1,000	0,010
OH ⁻	1,000	16,990	0,000	
pH	-	-	7,400	
össz. anion				8,174
ELTÉRÉS			1,195	%

10.EA. Mérések a hidrogeológiában

10.1. Milyen célból mérünk, mire használjuk eredményeinket ?

10.2. Hidrológiai módszerek

10.2.1. Csapadékmérés

10.2.2. Evapotranspiráció meghatározása

10.2.3. Lefolyás meghatározása

10.3. A vízkémiai elemzések célja és eredményeinek bemutatása

10.3 1. A vízkémiai elemzés célja

10.3 2. TDS és SC, töltésegyensúly hibája

10.3.3. Piper-diagram

10.3 4. Stiff-diagram

10.3 5. Magyarországon elterjedt ábrázolások

10.3 6. Víz típusok

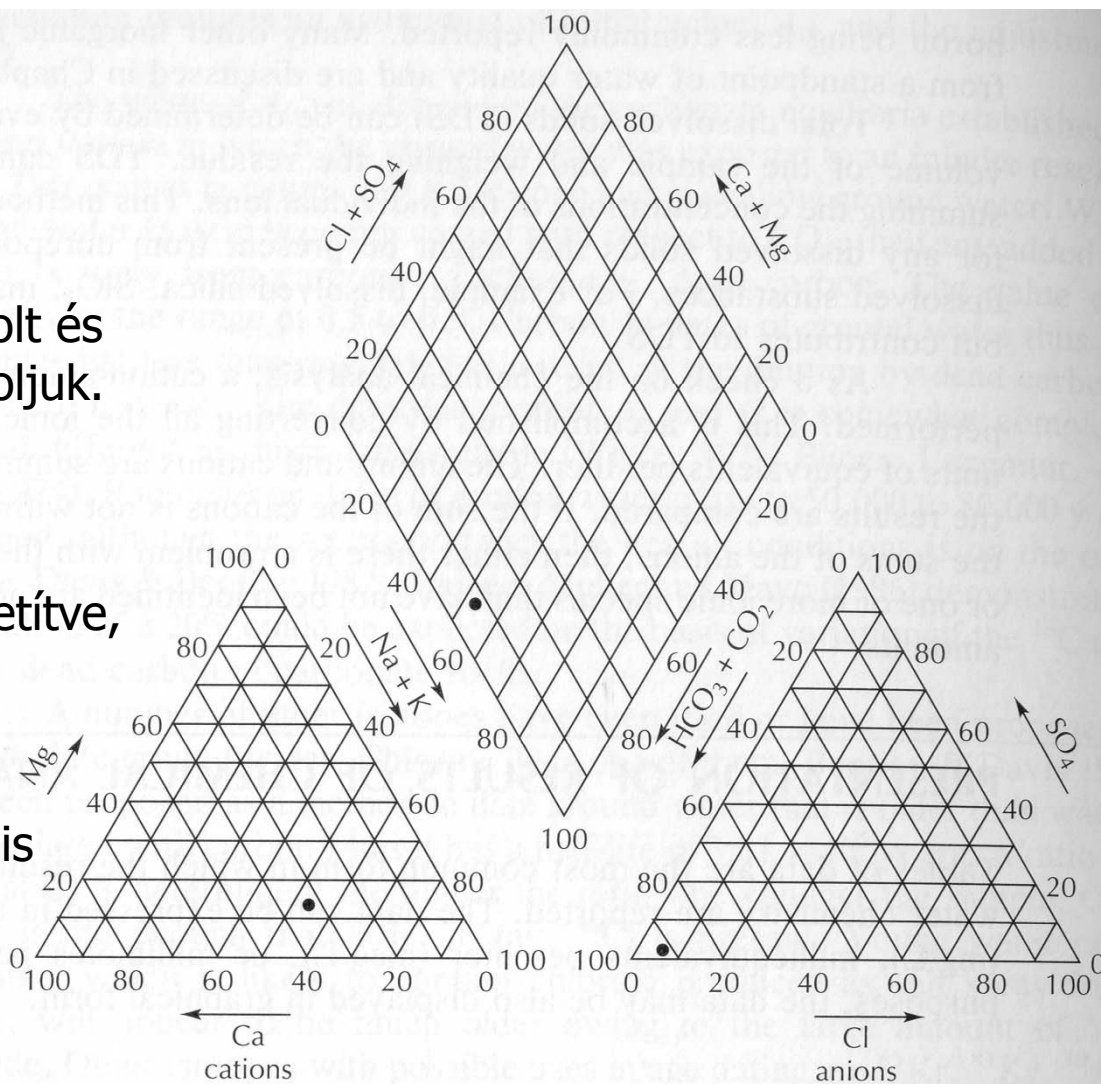
Piper-diagram

-Két háromszögdiagram
(kationokra és anionokra)
és egy rombusz kombinációja.

-A főbb ionok meq/l-be átszámolt és
%-ban kifejezett értékeit ábrázoljuk.

-A két háromszögben ábrázolt
alappontok egy szomszédos
rombusz alakú hálóra vannak vetítve,
ahol a kationokat és anionokat
együttesen ábrázoljuk.

-Előnye: egyszerre több mintát is
felvihetünk a diagramra, ezáltal
az eredmények összevethetők.

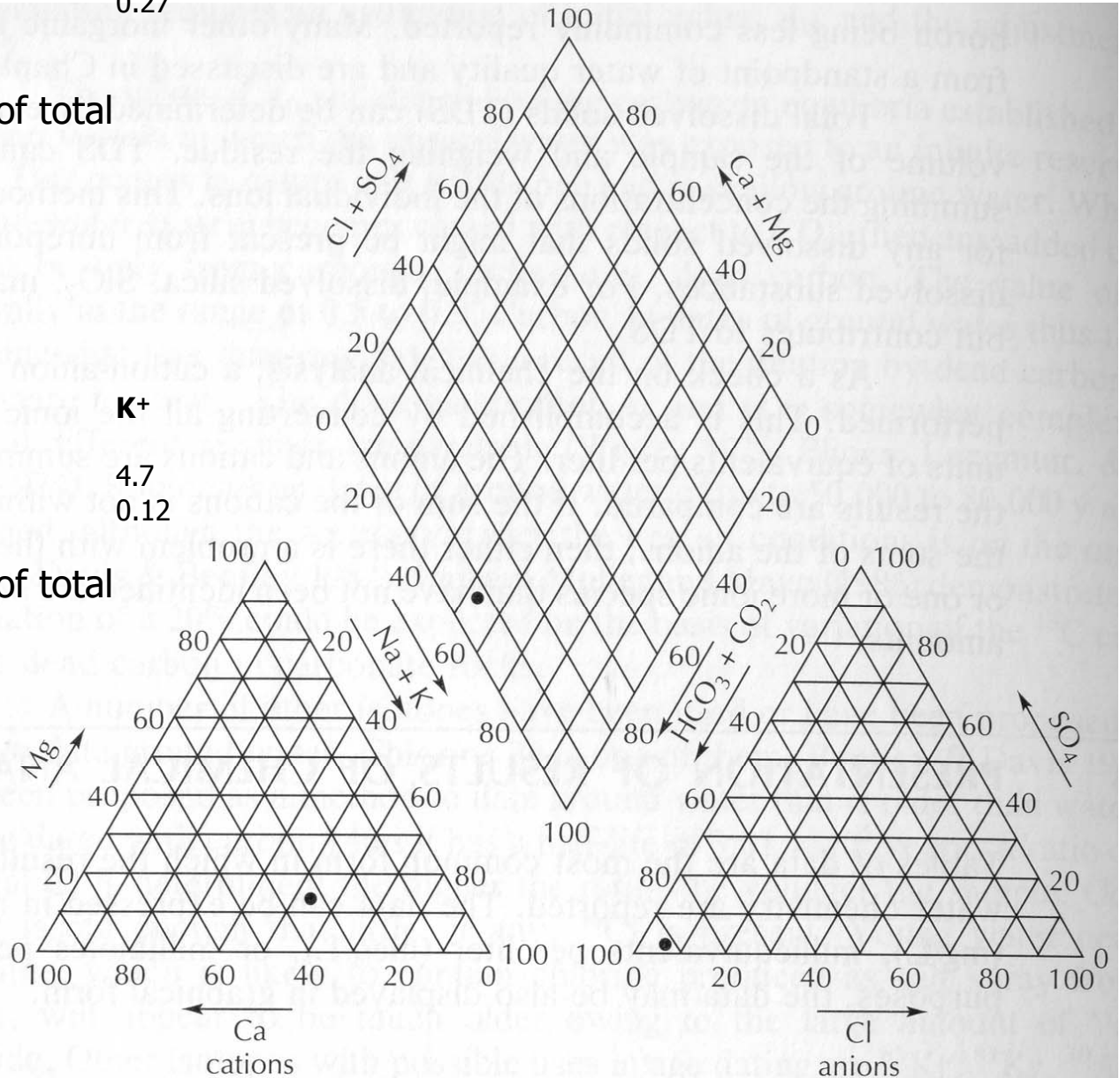
(Piper, 1944)

	HCO_3^-	CO_3^{2-}	SO_4^{2-}	Cl^-
mg/l	171	0	1.0	9.5
meq/l	2.80	0	0.02	0.27

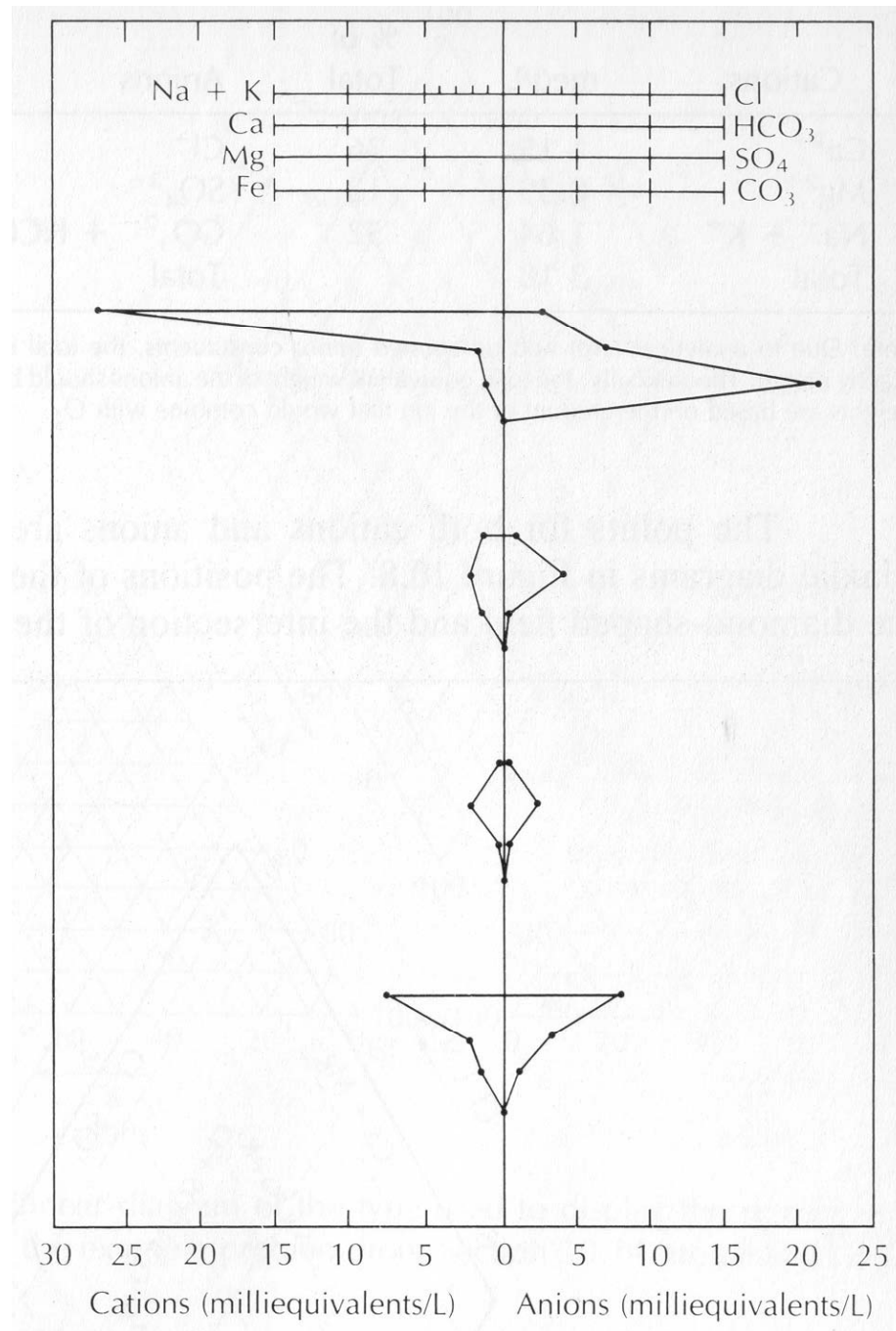
Anions	meq/l	% of total
Cl^-	0.27	9
SO_4^{2-}	0.02	1
$\text{CO}_3^{2-} + \text{HCO}_3^-$	2.80	90
Total	3.09	

	Ca^{2+}	Mg^{2+}	Na^+	K^+
mg/l	23	4.7	35	4.7
meq/l	1.15	0.39	1.52	0.12

Cations	meq/l	% of total
Ca^{2+}	1.15	36
Mg^{2+}	0.39	12
$\text{Na}^+ + \text{K}^+$	1.64	52
Total	3.18	

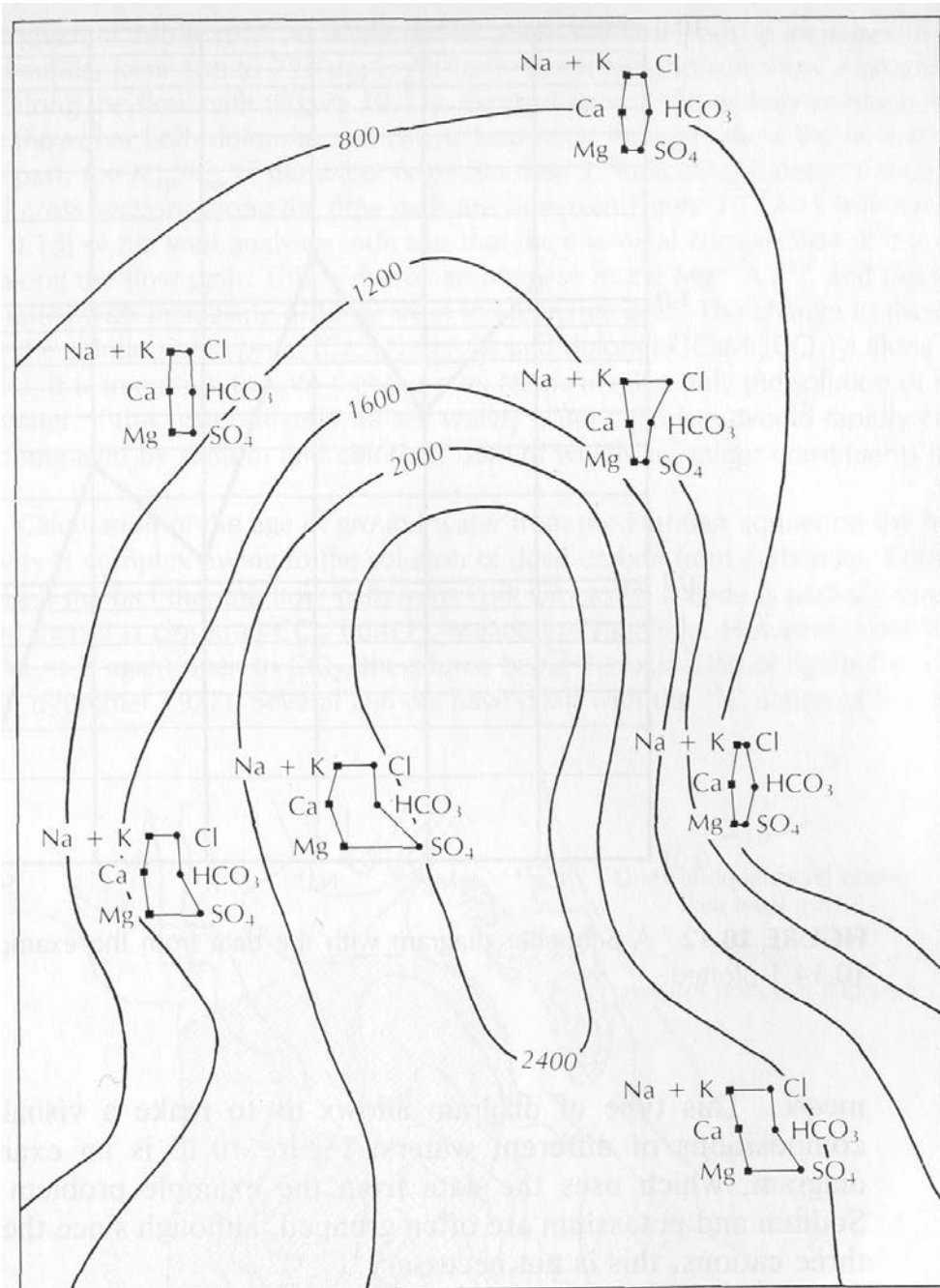

10.3.4. Stiff-diagram

- A sokszög alakú diagramon a zero függőleges tengelytől két irányban kiindulva, négy, egymással párizamos tengelyen ábrázoljuk balra a kationokat, jobbra pedig az anionokat meq/l értékben kifejezve.
- A Fe és karbonát tengely használata opcionális, ezek közel zero értékűek.
- Előnye: gyors áttekintést ad, a poligon területe arányos az ionok összes mennyiségével (TDS).

(Hem, 1985)

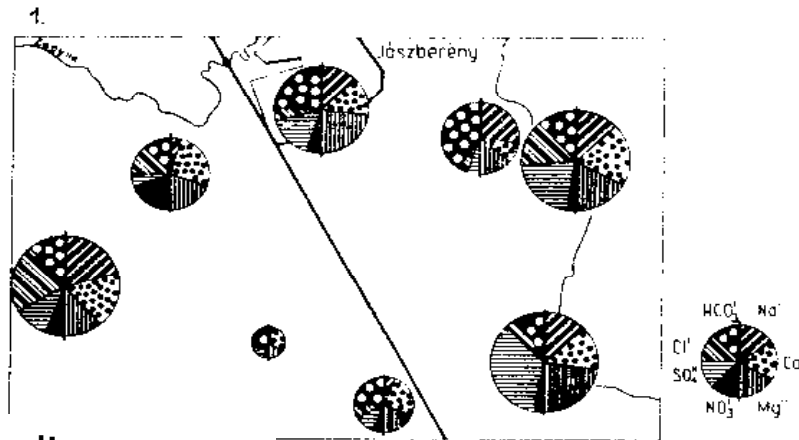
Izokoncentrációs térkép (TDS, mg/l) és a Stiff-diagram sokszögei

Izokoncentráció:
 az azonos összes oldottanyag (TDS) tartalmú pontokat összekötő vonalak.

(Fetter, 1988)

10.3.5. Magyarországon elterjedt ábrázolások

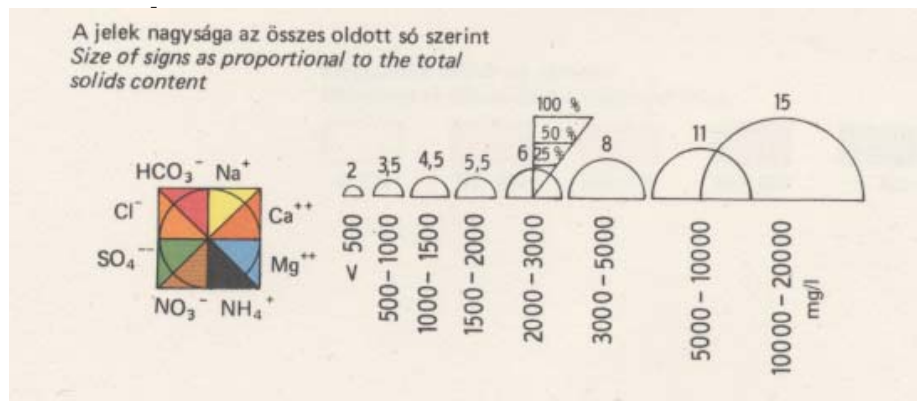
Kördiagram

A kör és csillagdiagram mérete arányos az összes oldottanyag (TDS) tartalommal.

A kördiagramon körcikkével fejezik ki az ionok egyenérték százalékát, a kör baloldalán az anionok, jobboldalán a kationok szerepelnek.

Csillagdiagram

A csillagdiagramon a kör középpontjából kiinduló háromszögek ábrázolják az ionok egyenérték százalékát. Egy-egy ion a háromszöge mindig azonos helyzetű, így az ábra alakja kifejezi a víztípusokat.

Talajvízminták kémiai elemzésének eredményei Jászberény környékén: Rónai A. (1965)

10.3.6. Víz típusok

Kémiai összetétel szerinti osztályozás

Hasznosítás célja: háztartási, ipari, mezőgazdasági

Papp Ferenc szerint:

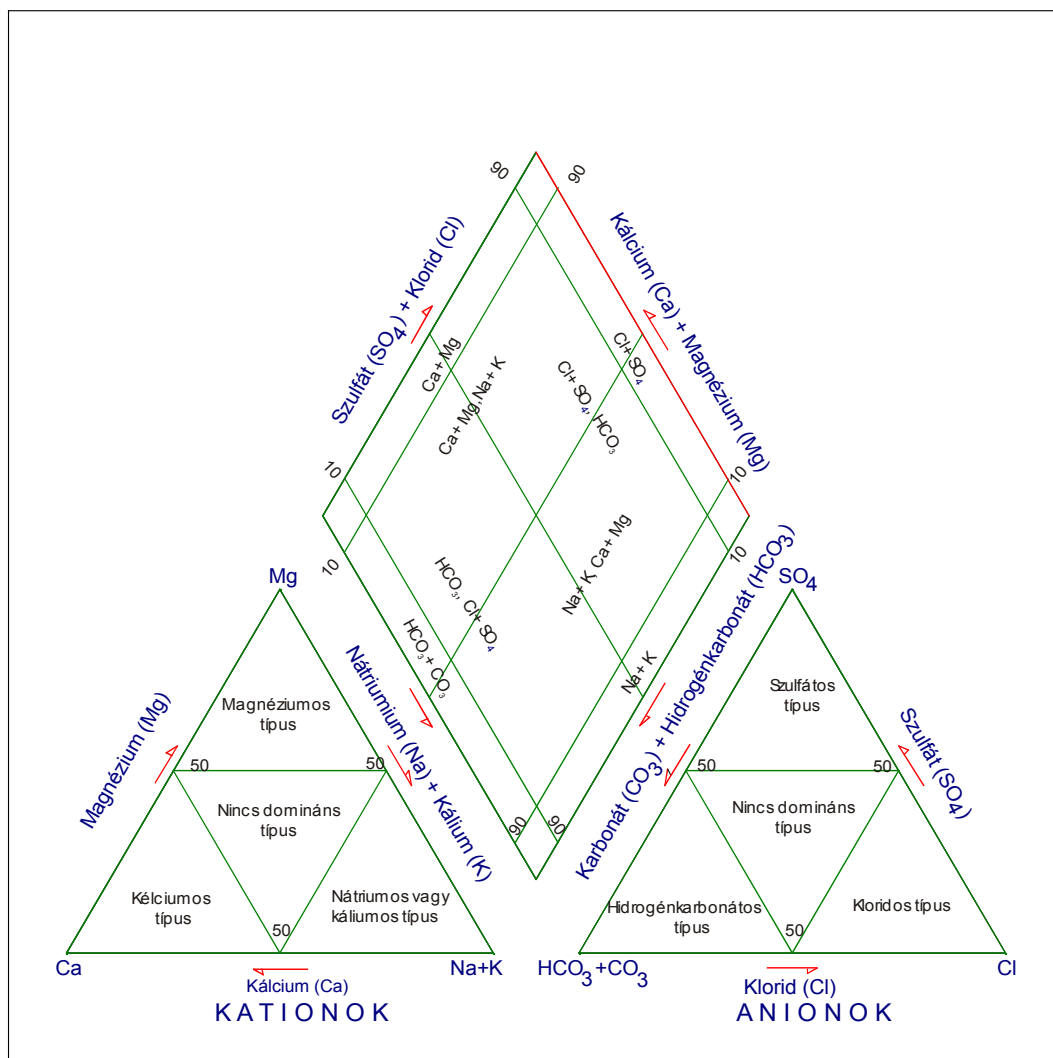
- egyszerű vizek,
- ásványvizek,
- gyógyvizek

Juhász J. (1987) az egyszerű vizek osztályozása:

alkalikus, kalcium-hidrogénkarbonátos, magnézium-hidrogénkarbonátos, konyhasós, szulfátos, kevert vizek.

Tudományos kutatás: vízkémiai fáciesek (Back, 1960)

- A víz felszín alatti pályája diagnosztikus kémiai összetételt eredményez, amely a víz-kőzet kölcsönhatás eredményeképpen alakul ki.
- A vízkémiai/hidrogeokémiai fáciesek: a vizes oldatban lévő fő ionkonok egyenérték-százalékán alapulnak, amelyek egy adott régió felszín alatti vízáramlási képéből és litológiájából következnek. A hidrogeokémiai fáciesek alkalmasak a felszín alatti hidrogeológiai rendszeren belüli helyzet és eredet tisztázására.

	Összetevők eé%-ban			
	Ca+Mg	Na+K	HCO ₃ +CO ₃	Cl+SO ₄
Kationfácies				
Kalcium-magnézium	90-100	0 < 10		
Kalcium-nátrium	50-90	10 < 50		
Nátrium-kalcium	10-50	50 < 90		
Nátrium-kálium	0-10	90-100		
Anionfácies				
Hidrogénkarbonát			90-100	0 < 10
Hidrogénkarbonát-klorid-sulfát			50-90	10 < 50
Klorid-sulfát hidrogénkarbonát			10-50	50 < 90
Klorid-sulfát			0-10	90-100

A vízkémiai fáciesek (Back, 1966)

A vízkémiai fácieseket ábrázoló Piper-diagram
(Back 1966 után módosítva)